

Tekst jednolity
Załącznik nr 4 do Zarządzenia nr ZP/8/2025
Prezesa Zarządu Polskiej Grupy Górniczej S.A. z dnia 17.01.2025 r.

POLSKA GRUPA
GÓRNICZA

INSTRUKCJA
ODBIORU, PRZYJMOWANIA, ROZLICZANIA,
EWIDENCJI ORAZ ZUŻYCIA
OLEJU NAPĘDOWEGO W ODDZIAŁACH
POLSKIEJ GRUPY GÓRNICZEJ S.A.
W TEMPERATURZE REFERENCYJNEJ +15°C

Sporządzona na podstawie „Instrukcji rozliczania wyrobów energetycznych (WE) *палив silnikowych (olej napędowy - ON)* w temperaturze referencyjnej +15°C” opracowanej przez Władysława Maciejowskiego - biegłego sądowego Sądu Okręgowego w Poznaniu w temacie: „Ocena jakości oraz prawidłowości rozliczeń Wyrobów Energetycznych (WE); *палив silnikowych, opałowych, gazu skroplonego LPG oraz wyrobów węglowych*”.

Katowice, grudzień 2024

Spis treści:

CZEŚĆ I

POSTANOWIENIA

OGÓLNE.....3

CZEŚĆ II

POTRZEBY I ZAMÓWIENIA, ODBIÓR, PRZYJĘCIE I EWIDENCJA, ROZLICZENIE ORAZ

ZUŻYCIE.....4

CZEŚĆ III

ODPOWIEDZIALNOŚĆ I

KONTROLA.....17

CZEŚĆ IV

POSTANOWIENIA

KOŃCOWE.....18

Załączniki:

- 1. Tabele do określenia gęstości oleju napędowego w temperaturze referencyjnej + 15°C*
- 2. Tabele współczynników korekcyjnych objętości do + 15°C*

CZEŚĆ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Zakres obowiązywania

1. Niniejsza „Instrukcja odbioru, przyjmowania, rozliczania, ewidencji oraz zużycia oleju napędowego w Oddziałach Polskiej Grupy Górniczej S.A. w temperaturze referencyjnej +15°C” zwana dalej „Instrukcją” standaryzuje przebieg podstawowych procesów zachodzących w przedmiotowym obszarze.
2. Instrukcja obejmuje niżej wymienione zagadnienia:
 - a) potrzeby i zamówienia,
 - b) odbiór,
 - c) rozliczanie,
 - d) przyjęcie oraz ewidencję,
 - e) zużycie.
3. Instrukcja obowiązuje wszystkie Oddziały Polskiej Grupy Górniczej S.A., w których dokonywane są przedmiotowe czynności i należy ją stosować łącznie z Zasadami i Regulaminem, o których mowa w ust. 4 i 5.

W przypadku Specjalistycznych Jednostek Organizacyjnych (SJO) Instrukcja ma zastosowanie w zakresie odpowiadającym specyfice przepływu materiału w danej jednostce, a także w komórkach organizacyjnych funkcjonujących i realizujących zadania w przedmiotowym obszarze.
4. Proces sporządzania oraz realizacji zapotrzebowań materiałowych między innymi na olej napędowy regulują „Zasady regulujące procesy zachodzące w Oddziałach Polskiej Grupy Górniczej S.A. w obszarze gospodarki składnikami majątku nabywanymi w ramach przedmiotu procedur zakupowych realizowanych przez Biuro Logistyki Materiałowej”.
5. Proces odbioru i przyjęcia między innymi oleju napędowego na zasadach ogólnych reguluje „Regulamin odbioru i przyjmowania materiałów i wyrobów nabywanych w ramach przedmiotu procedur zakupowych realizowanych przez Biuro Logistyki Materiałowej do magazynów Oddziałów Polskiej Grupy Górniczej S.A. oraz postępowania reklamacyjnego i przeprowadzania badań kontrolnych”.
6. Niniejsza Instrukcja jest częścią składową procedur: ISO P-ZAK-03/CEN/KWK oraz P-ZAK-05/CEN/KWK.

§ 2

Pojęcia podstawowe

1. **Branżysta** – pracownik Zespołu Zakupów w Biurze Logistyki Materiałowej lub Służb Logistycznych w Specjalistycznej Jednostce Organizacyjnej, którego zakres obowiązków obejmuje generowanie zamówień i organizację dostaw określonego rodzaju materiałów i wyrobów, zgodnie z podziałem organizacyjnym.
2. **Budżet zakupowy materiałowy** – suma wartości zapotrzebowań materiałowych, w ramach której Oddział Polskiej Grupy Górniczej S.A./Dział/oddział posiada możliwość zakupu materiałów, wyrobów i części zamiennych celem zabezpieczenia procesów technologiczno – produkcyjnych oraz bezpieczeństwa pracy w danym miesiącu rozliczeniowym.

3. **Dokument dostawy** – dowód dostawy „WZ”, list przewozowy lub inny dokument zawierający wszystkie informacje wymagane dla dokumentu dostawy.
4. **Dyspozycja rozchodowa** – rezerwacja zapotrzebowanych przez oddział, a znajdujących się w magazynach Oddziału Polskiej Grupy Górniczej S.A. materiałów, wyrobów i części zamiennych.
5. **Dział** – komórka organizacyjna tworzona do realizacji powiązanych ze sobą działań o zbliżonym charakterze – w rozumieniu „Regulaminu organizacyjnego Oddziału KWK....”.
6. **Inspektor ds. gospodarki maszynami i smarami** – upoważniony pracownik pełniący nadzór oraz kontrolę nad gospodarką olejami i smarami w zakresie przydzielonego budżetu zakupowego materiałowego dla oddziałów.
7. **Magazyn** – wydzielona technicznie i organizacyjnie część Oddziału służąca do magazynowania materiałów i wyrobów.
8. **Magazynier** – pracownik Działu (Zespołu) Magazynów Oddziału wykonujący czynności związane z odbiorem, przyjmowaniem i wydawaniem materiałów lub wyrobów, materialnie odpowiedzialny, zgodnie z podziałem kompetencji, za stan ilościowy i jakościowy materiałów lub wyrobów będących przedmiotem dostawy.
9. **Oddział** – Kopalnia lub Specjalistyczna Jednostka Organizacyjna Polskiej Grupy Górniczej S.A. w rozumieniu „Regulaminu organizacyjnego Polskiej Grupy Górniczej S.A.....”
10. **oddział** – część Działu, wydzielona ze względu na szczególny charakter zadań w rozumieniu „Regulaminu organizacyjnego Oddziału KWK....”
11. **Przedstawiciel Wykonawcy umowy** – osoba upoważniona przez Wykonawcę umowy do działania w Jego imieniu.
12. **Przewoźnik** – osoba działająca na zlecenie Wykonawcy umowy nie posiadająca upoważnienia do działania w Jego imieniu.
13. **Specjalistyczna komisja ds. odbioru materiałów i wyrobów** zwana dalej **Komisją** – osoby wyznaczone przez Kierownika Jednostki, których zadaniem jest odbieranie dostaw materiałów i wyrobów pod względem ilościowym, jakościowym oraz wymaganych dokumentów.
14. **Zapotrzebowanie materiałowe** – wartościowo–ilościowe zestawienie potrzeb materiałów, wyrobów i części zamiennych.
15. **Zapotrzebowanie zbiorcze** – wartościowo–ilościowe zestawienie potrzeb materiałów, wyrobów i części zamiennych Oddziału Polskiej Grupy Górniczej S.A. przekazywane w formie elektronicznej do Zespołu Zakupów w Biurze Logistyki Materiałowej, celem realizacji zapotrzebowanego materiału.

CZĘŚĆ II

POTRZEBY I ZAMÓWIENIA, ODBIÓR, PRZYJĘCIE I EWIDENCJA, ROZLICZENIE ORAZ ZUŻYCIE.

§ 3

Potrzeby i zamówienia

1. Zapotrzebowania zbiorcze przesyłane są przez Oddziały do Zespołu Zakupów w Biurze Logistyki Materiałowej.
2. Branżysta sporządza zamówienie zgodnie z zapotrzebowaną ilością oleju napędowego z Oddziału oraz obowiązującą umową.

§ 4 Odbiór

Odbioru oleju napędowego do magazynu dokonuje Komisja wykonując poniższe czynności i operacje:

A. ODBIÓR DOSTAWY oleju napędowego (ON) z cysterny samochodowej (ilościowo – jakościowy).

Procedury odbioru paliw płynnych z cysterny samochodowej do zbiorników magazynowych znajdujących się w stacji paliw są następujące:

1. Zaparkować cysternę tak aby nie kolidowała z ruchem na stacji. Wyłączyć silnik pojazdu podczas przelewania ON do zbiorników podziemnych (samocięk) – nie dotyczy przelewania oleju napędowego do zbiorników naziemnych; wykonujący czynność – Kierowca.
2. Oznaczyć pozycję cysterny za pomocą pachołków ostrzegawczych. Po jednym pachołku kierowca ustawia z przodu i z tyłu cysterny oraz z boku cysterny (z przeciwnej strony od skrzyni rozładunkowej); wykonujący czynność – Kierowca.
3. Powiadomić obsługę stacji o przybyciu cysterny z dostawą paliwa; wykonujący czynność – Kierowca.
4. Przygotować wymagane dokumenty z dostawy dla pracownika stacji odpowiedzialnego za przyjęcie paliwa; wykonujący czynność – Kierowca.
5. Razem z pracownikiem stacji odpowiedzialnym za przyjęcie ON na stacji, upewnić się czy przywieziony ładunek zmieści się w zbiornikach magazynowych (pomiarowych); wykonujący czynność – Magazynier i Kierowca.
6. Otworzyć „chlebak rozładunkowy” na stacji; wykonujący czynność – Magazynier.
7. Zerwać plombę na skrzyni rozładunkowej cysterny i otworzyć ją; wykonujący czynność – Magazynier.
8. Podłączyć uziemienie; wykonujący czynność – Kierowca.
9. Podłączyć wąż rozładunkowy. Wąż rozładunkowy powinien być zawsze podłączany w pierwszej kolejności do zbiornika stacji (poprzez zawór do pobierania próbek), a następnie do cysterny; wykonujący czynność – Kierowca.

Kierowca nie może otworzyć zaworów spustowych cysterny bez wcześniejszego uzyskania zgody osoby odpowiedzialnej za przyjęcie paliwa na stacji, potwierdzającej prawidłowość połączenia. Czynność ta musi zostać powtórzona w przypadku każdorazowej zmiany połączeń.

10. Otworzyć zawór spustowy cysterny; wykonujący czynność – Kierowca.
11. Pobrać próbki z dostawy i sprawdzić jakość paliwa; wykonujący czynność – Kierowca i Komisja.
 - a) po podłączeniu węża rozładunkowego z zaworu do pobierania próbek zainstalowanego między węzłem cysterny a rurą spustową zbiornika należy pobrać do naczynia przezroczystego próbkę paliwa; wykonujący czynność – Kierowca i Komisja,
 - b) jakość produktu należy ocenić wzrokowo (organoleptycznie) sprawdzając czy jest on klarowny, bez zawiesin i osadów ciał stałych lub wody; wykonujący czynność – Komisja,
 - c) jeżeli wynik sprawdzenia jest pozytywny przystąpić do następnego punktu procedury przyjmowania dostawy – jeżeli nie przerwać przyjęcie dostawy i postępować zgodnie z

obowiązującym „Regulaminem odbioru i przyjmowania materiałów i wyrobów...”; wykonujący czynność - Komisja,

- d) przelać minimum 20 litrów paliwa do zbiornika stacji i ponownie pobrać próbkę paliwa i przelać do szklanego cylindra; wykonujący czynność – Kierowca i Komisja,
- e) zmierzyć gęstość i temperaturę produktu z dostawy (termoareometrem – dane wpisać do „Protokołu przyjęcia jakościowego”); wykonujący czynność – Komisja,
- f) przelać pobraną próbkę do naczynia przeznaczonego do jej przechowania i odpowiednio ją zabezpieczyć; wykonujący czynność – Komisja,
- g) do każdej próbki musi być przymocowana zawieszka z opisem próbki zgodnym ze wzorem przedstawionym w pkt. 12; wykonujący czynność – Komisja,
- h) pobrane próbki przechowywać przez trzy kolejne dostawy; wykonujący czynność – Magazynier.

12. Wzór zawieszki z opisem pobranej próbki paliwa

Tabela 1

KWK	
Nr kolejny próbki	
Data dostawy	godzina
Nr plomby	
Ilość dostarczonego paliwa	
Nr cysterny sam.....	Nr komory
Próbkę zabezpieczono plombą o w/w numerze w obecności:	
Imię i nazwisko Magazyniera.....	podpis
Imię i nazwisko kierowcy	podpis

13. Sporządzić dokument odbioru paliwa związany z jakością:

PROTOKÓŁ ODBIORU JAKOŚCIOWEGO Nr

(numer taki sam jak w protokole przyjęcia ilościowego)

KWK
(nazwa kopalni)

Data Godzina

Na podstawie analizy pobranej próbki paliwa z autocysterny stwierdzono, że :

Olej napędowy charakteryzuje się:

Tabela 2

L P	Parametry	Własności /Wartości	Uwagi (przykładowy wpis)
1	2	3	4
1	kolor		jasnożółty, czerwony, bezbarwny, zielony
2	klarowność		Klarowny/ mętny
3	zawiesiny		nie ma/występują
4	ciała stałe		nie ma/na dnie widoczne
5	woda		nie ma/jest woda
6	temperatura rzeczywista °C		+8
7	gęstość w temp. rzeczywistej kg/m ³		835,0
8	wyliczona gęstość w + 15°C		830,1
9	deklarowana gęstość w + 15°C		837,4
10	różnica między gęstością w + 15°C deklarowaną a wyliczoną [9-8]		7,3

Komisja

.....
(podpisy)

Przedstawiciel Wykonawcy umowy/Przewoźnika

.....
(nazwisko i imię) (podpis)

Uwaga:

Na Świadectwie Jakości ON od producenta powinna być adnotacja zawierająca nr Dowodu Wydania – znajdującego się w dokumentach dostawy. Świadczy to o tym, że świadectwo jakości dotyczy **tej konkretnej** dostawy ON w cysternie samochodowej.

14. Potwierdzić odbiór/dostawę paliwa **związany/związana z ilością** na odpowiednim dokumencie zgodnie z obowiązującym „Regulaminem odbioru i przyjmowania materiałów i wyrobów...” oraz

dołączyć protokoły odbioru jakościowego i ilościowego zgodnie z wybranym wariantem (A lub B1/B2).

Wariant A

Zakup ON zgodnie z instalacją pomiarową w cysternie samochodowej z aktualną legalizacją.

PROTOKÓŁ ODBIORU ILOŚCIOWEGO Nr

KWK

(nazwa kopalni)

Data Godzina

Magazynier

(imię i nazwisko)

PRODUKT olej napędowy (ON)

Wykonawca.....

(nazwa, adres, baza)

Tabela 3

Zbiornik w stacji paliw nr	Ilość ON wydana zgodnie ze wskazaniem instalacji pomiarowej w cysternie dostawcy w objętości w +15⁰C [V₁₅ dm³]	Uwagi
1	2	3
1		
2		
razem		

Przedstawiciel Wykonawcy umowy/Przewoźnika

(nazwisko, imię, podpis)

Komisja

(podpisy)

Uwagi:

1. Do protokołu dołączyć wydruk ilości ON wydanego z cysterny do każdego zbiornika.
2. Suma wydanego ON z cysterny samochodowej do kilku zbiorników magazynowych Odbiorcy stanowi jego zakup oraz podstawę do wystawienia faktury.

Wariant B1

Zakup ON zgodnie z jego odbiorem z cysterny samochodowej do zbiornika pomiarowego Kupującego z aktualną legalizacją z miernikiem elektronicznym (sonda) zgodnie z zasadą – "Ile ON wlałeś do mojego zbiornika pomiarowego za to ci zapłacę".

PROTOKÓŁ ODBIORU ILOŚCIOWEGO Nr

KWK

(nazwa kopalni)

Data Godzina

Magazynier

(imię i nazwisko)

PRODUKT olej napędowy (ON)

Wykonawca.....

(nazwa, adres, baza)

Tabela 4

Dostawa do zbiornika pomiarowego z aktualną legalizacją z miernikiem elektronicznym			
„przed”		„po”	Przyjęcie (zakup) [3 – 1]
objętość	Temperatura rzeczywista	objętość	objętość
$V_{15} \text{ dm}^3$	$^{\circ}\text{C}$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$
1	2	3	4

Przedstawiciel Wykonawcy umowy/Przewoźnika

.....

(nazwisko, imię, podpis)

Komisja

(podpisy)

Wariant B2

Odbiór (zakup) ON do legalizowanego zbiornika pomiarowego Kupującego przymiar sztywny (legalizowana listwa pomiarowa) + tabela objętości.

PROTOKÓŁ ODBIORU ILOŚCIOWEGO Nr

KWK

(nazwa kopalni)

Data Godzina

Magazynier

(imię i nazwisko)

PRODUKT olej napędowy (ON)

Wykonawca.....

(nazwa, adres, baza)

Tabela 5

Zakup ON zgodnie z legalizowanym zbiornikiem pomiarowym Kupującego - przymiar sztywny (legalizowana listwa pomiarowa)												Przyjęcie (zakup) [12 - 6]
pomiar „przed” waniem dostawy						pomiar „po” waniu dostawy						
Objętość rzeczy-wista	Tempera-tura rzeczy-wista	Gęstość w temp. rze-czywistej	Gęstość w 15 ⁰ C	WKO	Objętość w 15 ⁰ C	Objętość rzeczy-wista	Tempera-tura rzeczy-wista	Gęstość w temp. rze-czywistej	Gęstość w 15 ⁰ C	WKO	Objętość w 15 ⁰ C	
V _{rz} dm ³	⁰ C	kg/m ³	kg/m ³	-	V ₁₅ dm ³	V _{rz} dm ³	⁰ C	kg/m ³	kg/m ³	-	V ₁₅ dm ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

WKO – Współczynnik Korekcyjny Objętości

Przedstawiciel Wykonawcy umowy/Przewoźnika

(nazwisko, imię, podpis)

Komisja

.....
(podpisy)

15. Po opróżnieniu komory zamknąć zawór spustowy cysterny; wykonujący czynność – Kierowca.
16. Odłączyć wąż rozładunkowy od strony cysterny i zaślepić go, nie dopuszczając do rozlania się najmniejszej ilości produktu; wykonujący czynność – Kierowca.
17. Przetoczyć resztki paliwa znajdujące się w wężu do zbiornika podziemnego stacji poprzez falowe unoszenie go w kierunku zlewu zbiornika stacji; wykonujący czynność – Kierowca.
18. Odłączyć wąż rozładunkowy od zbiornika stacji; wykonujący czynność – Kierowca.
19. Przetoczyć resztki paliwa znajdujące się w wężu do pojemnika – dotyczy zbiornika naziemnego; wykonujący czynność – Kierowca.
20. Razem z pracownikiem stacji sprawdzić jeszcze raz czy cysterna została w całości rozładowana; wykonujący czynność – Kierowca i Magazynier.
21. Zamknąć pokrywę „chlebaka rozładunkowego” na stacji; wykonujący czynność – Magazynier.
22. Odłączyć uziemienie; wykonujący czynność – Kierowca.
23. Zamknąć skrzynię rozładunkową cysterny; wykonujący czynność – Kierowca.
24. Usunąć zabezpieczające cysternę pachołki ostrzegawcze; wykonujący czynność – Kierowca.
25. Obejść cysternę dookoła aby upewnić się, że nie ma żadnych przeszkód uniemożliwiających wyjazdu autocysterny ze stacji; wykonujący czynność – Kierowca.
26. Opuścić stację; wykonujący czynność – Kierowca.

B. ROZLICZENIA ON

1. Zasady ogólne

Rozliczanie braków oleju napędowego może odbywać się w dwóch wariantach:

1. Z rozliczaniem braków w dostawie,
 - zbiorniki pomiarowe Kupującego muszą posiadać aktualną legalizację (przymiar sztywny lub miernik elektroniczny wpisany do świadectwa legalizacji zbiornika pomiarowego),
2. Bez rozliczania braków w dostawie.

Rozliczanie dostawy:

Zasady prawidłowych rozliczeń paliw silnikowych:

1. Żeby rozliczyć dostawę przyrządy pomiarowe u Sprzedającego i Kupującego muszą posiadać **aktualną legalizację** potwierdzoną przez odpowiednie dokumenty Urzędu Miar.
2. W związku z tym, że Kupujący płaci za zakupione paliwo w objętości w temperaturze referencyjnej + 15⁰C (zgodnie z fakturą zakupu) sprawdzenie dostawy przez własny układ pomiarowy musi być też określone w objętości w temperaturze referencyjnej + 15⁰C.
3. Określenie braku rzeczywistego w dostawie musi być odpowiednio udokumentowane.
4. Na stan magazynowy przyjmujemy ilość paliwa faktycznie przyjętego do zbiornika pomiarowego w V₁₅ dm³
5. Rozliczać braki w paliwie może tylko ich właściciel.

Brak (niedobór) występuje wówczas, gdy stwierdzona na podstawie spisu z natury (w czasie inwentaryzacji) lub z pomiaru dostawy ilość paliw płynnych jest mniejsza od ilości wykazanej w ewidencji lub w dokumencie dostawy.

Klasyfikacja braków w paliwach płynnych :

B R A K I (niedobory)	
<u>POZORNE</u>	<u>RZECZYWISTE</u>
wpływ temperatury na zmianę objętości	<ul style="list-style-type: none"> - ubytki naturalne, - błędy graniczne dopuszczalne przyrządów pomiarowych, - ubytki ponadnormatywne (nadmierne parowanie np. w wyniku nieszczelności zbiornika lub instalacji rurociąkowej , rozlanie, przelanie, wyciek, zmieszanie), - powstałe z przyczyn losowych (powódź, pożar) ; - kradzież.
Przyczyny powstania braków rzeczywistych	
<u>NIEZAWINIONE</u>	<u>ZAWINIONE</u>
Do rozliczenia	Rodzaj winy
NIEUMYŚLNA (lekkomyślność, niedbalstwo) Ograniczona odpowiedzialność materialna	UMYŚLNA (świadome wyrządzenie szkody) Pełna odpowiedzialność materialna
Wezwanie osoby odpowiedzialnej materialnie za brak do dobrowolnej zapłaty	
Wyraża zgodę	Nie wyraża zgody
Do rozliczenia	SPÓR SĄDOWY
Rozliczenie na podstawie wyroku	

Dla obliczeń przybliżonych możemy przyjąć, że objętość oleju napędowego zmienia się przy zmianie temperatury o 1° C zgodnie z poniższym współczynnikiem:

0,00086 x objętość ON

Rozliczanie braków powinno odbywać się zgodnie z niżej podanymi uwagami :

1. Braki pozorne należy wyeliminować dokonując rozliczeń oleju napędowego po przeliczeniu jego ilości w litrach do objętości w temperaturze referencyjnej +15°C.
2. Wszystkie inne braki oleju napędowego należy określać po przeliczeniu objętości w temperaturze referencyjnej +15°C.
3. Nadwyżki – po wyeliminowaniu tych, które kwalifikują się do kompensaty z brakami – zalicza się do:
 - a) nadwyżek powstałych w wyniku błędów wskazań objętości przyrządów pomiarowych,
 - b) nadwyżek powstałych z przyczyn nieustalonych.
4. Dokładnie przeanalizować przyczyny powstawania braków, a szczególnie w sposób uzasadniony podzielić braki na niezawinione i zawinione.
5. **Do braków niezawinionych** możemy zakwalifikować :
 - a) ubytki naturalne mieszczące się w granicach obowiązujących norm (UNN),
 - b) niedobory przekraczające normy, **ale powstałe z innych przyczyn uzasadniających uznanie ich za niezawinione np.; powstałe w wyniku normatywnych błędów granicznych dopuszczalnych przyrządów pomiarowych (PP).**
6. Jeżeli suma **Braku Faktycznego (BF)** jest większa od sumy Ubytków Naturalnych Normatywnych (UNN) oraz sumy wynikającej z błędów granicznych dopuszczalnych normatywnych Przyrządów Pomiarowych (PP), to różnica ta jest brakiem zawinionym, a jeżeli jest mniejsza to różnica jest brakiem niezawinionym.

jeżeli $BF < UNN + PP$ to brak jest niezawiniony

7. Wszystkie rozliczenia należy wykonywać w takiej samej jednostce miary.

Inwentaryzacja (BO + P) – (R + BZ) = BRAK/NADWYŻKA

gdzie:

BO – bilans otwarcia (spis z natury – stan magazynowy),

P – przychody (zakup),

R – rozchody (sprzedaż),

BZ – bilans zamknięcia (spis z natury – stan magazynowy).

(Przykład)

Inwentaryzacja (lub przyjęcie i rozliczenie dostawy) musi być rozliczona zawsze takiej samej jednostce miary :

BO	P	R	BZ	Brak	Nadwyżka	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	dobrze
$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{15} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	- źle

$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	$V_{rz} \text{ dm}^3$	dobrze
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	--------

2. Określenie gęstości oraz objętości w $+15^{\circ}\text{C}$ dla oleju napędowego.

Żeby przeliczyć (skompensować) objętość obserwowaną (rzeczywistą) paliw płynnych do objętości w temperaturze referencyjnej $+15^{\circ}\text{C}$ musimy posiadać trzy parametry:

1. **Objętość obserwowaną (rzeczywistą)** – jest to ilość paliwa określona przy pomocy zalegalizowanych przyrządów pomiarowych.
2. **Temperaturę obserwowaną** – temperatura rzeczywista produktu.
3. **Gęstość obserwowaną** – gęstość w obserwowanej (rzeczywistej) temperaturze produktu.

Przykład kompensacji objętości obserwowanej (rzeczywistej) do objętości w temperaturze referencyjnej $+15^{\circ}\text{C}$ dla oleju napędowego przedstawia poniższy przykład:

W zbiorniku magazynowym znajduje się:

- olej napędowy (ON) w objętości obserwowanej (zmierzonej) – 38 000 litrów
- temperatura obserwowana (zmierzona) ON wynosi – $8,0^{\circ}\text{C}$,
- gęstość obserwowana (zmierzona) ON wynosi – $837,0 \text{ kg/m}^3$

I Czynność pierwsza – określamy gęstość ON w $+15^{\circ}\text{C}$ zgodnie z poniższą tablicą:

OLEJE NAPĘDOWE										
Tabela gęstości kg/m^3 w $+15^{\circ}\text{C}$										
Temp.	Gęstość w temperaturze pomiaru									Temp.
$^{\circ}\text{C}$	825,0	827,0	829,0	831,0	833,0	835,0	837,0 ↓	839,0	841,0	$^{\circ}\text{C}$
Gęstość w $+15^{\circ}\text{C}$										
- 10,0	807,2	809,2	811,3	813,3	815,4	817,4	819,5	821,5	823,5	- 10,0
- 1,0	813,7	815,7	817,7	819,7	821,8	823,8	825,8	827,9	829,9	- 1,0
- 0,5	814,0	816,0	818,1	820,1	822,1	824,2	826,2	828,2	830,2	- 0,5
0,0	814,4	816,4	818,4	820,5	822,5	824,5	826,5	828,6	830,6	0,0
+ 7,0	819,4	821,4	823,4	825,4	827,4	829,4	831,4	833,5	835,5	+ 7,0
+ 7,5	819,7	821,7	823,7	825,8	827,8	819,8	831,8	833,8	835,8	+ 7,5
→ + 8,0 →	820,1	822,1	824,1	826,1	828,1	830,1	<u>832,1</u>	834,1	836,2	← + 8,0 ←
+ 8,5	820,4	822,4	824,4	826,5	828,5	830,5	832,5	834,5	836,5	+ 8,5
+ 9,0	820,8	822,8	824,8	826,8	828,8	830,8	832,8	834,9	836,9	+ 9,0
+ 9,5	821,1	823,1	825,1	827,2	829,2	831,2	833,2	835,2	837,2	+ 9,5

+ 10,0	821,5	823,5	825,5	827,5	829,5	831,5	833,5	835,5	837,6	+ 10,0
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Gęstość w +15°C wynosi 832,1 kg/m³

II Czynność druga - określamy współczynnik korekcyjny ON zgodnie z poniższą tablicą:

OLEJE NAPĘDOWE										
Tabela współczynników korekcyjnych objętości do +15°C										
Temp.	Gęstość w +15°C									Temp.
°C	825,0	827,0	829,0	831,0	833,0	835,0	837,0 ↓	839,0	841,0	°C
Współczynnik korekcyjny objętości do +15°C										
- 10,0	1,0220	1,0218	1,0217	1,0216	1,0215	1,0214	1,0213	1,0212	1,0211	- 10,0
- 1,0	1,0141	1,0140	1,0139	1,0139	1,0138	1,0137	1,0137	1,0136	1,0136	- 1,0
- 0,5	1,0136	1,0136	1,0135	1,0135	1,0134	1,0133	1,0133	1,0132	1,0131	- 0,5
0,0	1,0132	1,0131	1,0131	1,0130	1,0130	1,0129	1,0128	1,0128	1,0127	0,0
0,5	1,0128	1,0127	1,0126	1,0126	1,0125	1,0125	1,0124	1,0123	1,0123	0,5
+ 7,0	1,0071	1,0070	1,0070	1,0070	1,0069	1,0069	1,0069	1,0068	1,0068	+ 7,0
+ 7,5	1,0066	1,0066	1,0066	1,0065	1,0065	1,0065	1,0064	1,0064	1,0064	+ 7,5
→ + 8,0 →	1,0062	1,0061	1,0061	1,0061	1,0061	1,0060	1,0060	1,0060	1,0059	← + 8,0 ←
+ 8,5	1,0057	1,0057	1,0057	1,0057	1,0056	1,0056	1,0056	1,0055	1,0055	+ 8,5
+ 9,0	1,0053	1,0053	1,0052	1,0052	1,0052	1,0052	1,0051	1,0051	1,0051	+ 9,0
+ 9,5	1,0049	1,0048	1,0048	1,0048	1,0048	1,0047	1,0047	1,0047	1,0047	+ 9,5
+ 10,0	1,0044	1,0044	1,0044	1,0044	1,0043	1,0043	1,0043	1,0043	1,0042	10

Współczynnik korekcyjny w tym przypadku wynosi 1,0061

III Czynność trzecia - mnożąc objętość obserwowaną przez ten współczynnik korekcyjny otrzymamy objętość standardową (tzn. objętość w + 15°C) ON w zbiorniku.

$$38\ 000 \text{ litrów} \times 1,0061 = 38\ 232 \text{ litrów}$$

§ 5

Przyjęcie i ewidencja

1. Dostawy oleju napędowego należy przyjmować w temperaturze referencyjnej + 15⁰C:
 - 1) w przypadku braku legalnego przyrządu pomiarowego (zbiornik, listwa, termoareometr) zaewidencjonować wg Wariantu A,
 - 2) w przypadku posiadania legalnych urządzeń pomiarowych zaewidencjonować wg Wariantu B1 lub B2,
 - 3) zgodnie z indeksem materiałowym wskazanym w obowiązującej umowie.
2. Ustalenia ceny jednostkowej netto dokonuje Magazynier zgodnie z zapisami zawartymi w obowiązującej umowie.

§ 6

Zużycie

1. Wydanie oleju napędowego z magazynu następuje w temperaturze rzeczywistej na podstawie utworzonej przez oddział dyspozycji rozchodowej zaakceptowanej przez Inspektora ds. gospodarki maszynami i smarami oraz zatwierdzonej przez Dział Gospodarki Materiałowej.
2. Sposób pobrania zadysponowanego oleju napędowego zależy od rodzaju zbiornika magazynowego i odbywa się zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w Oddziale.

CZĘŚĆ III ODPOWIEDZIALNOŚĆ I KONTROLA

§ 7

Zakres odpowiedzialności

1. Za procesy zachodzące w obszarze gospodarki olejem napędowym w Oddziale odpowiedzialnym jest Inspektor ds. gospodarki maszynami i smarami, Dział Gospodarki Materiałowej, Komisja, Magazynier oraz Branżysta.
 - 1.1 Inspektor ds. gospodarki maszynami i smarami odpowiedzialny jest za nadzór i kontrolę zakupu oraz zużycia oleju napędowego, w tym weryfikację tworzonych przez oddziały zapotrzebowań oraz akceptację dyspozycji materiałowych.
 - 1.2 Dział Gospodarki Materiałowej odpowiedzialny jest za weryfikację potrzeb pod kątem:
 - a) analizy planów zakupowych,
 - b) realizacji wystawionych zamówień wykonawczych,
 - c) aktualnych stanów zapasów magazynowych,
 - d) zawartych umów,oraz zatwierdzanie dyspozycji materiałowych.
 - 1.3 Komisja jest odpowiedzialna za odbiór dostawy oleju napędowego.
 - 1.4 Magazynier jest odpowiedzialny za odbiór, przyjęcie, ewidencję, oraz wydanie oleju napędowego do zużycia.
 - 1.5 Branżysta odpowiedzialny jest za sporządzanie zamówień, organizację dostaw oraz ich rozliczanie tj. w szczególności weryfikację przyjętej ceny jednostkowej w dokumencie przychodowym PZ z uwzględnieniem zapisów w obowiązującej umowie.

§ 8
Nadzór i kontrola

1. Nadzór nad przestrzeganiem postanowień niniejszej Instrukcji przez podległych pracowników pełnią: Dyrektor ds. Ekonomicznych Oddziału oraz ustanowieni Pełnomocnicy Zarządu w Specjalistycznych Jednostkach Organizacyjnych, odpowiednio do zakresu kompetencji.
2. Kontrolę funkcjonalną w zakresie przestrzegania niniejszej Instrukcji sprawuje Dyrektor Biura Logistyki Materiałowej.

CZEŚĆ IV
POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 9

Niniejsze Zasady pełnią nadrzędną funkcję nad wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w Oddziałach Polskiej Grupy Górnicznej S.A. w zakresie organizacji procesu odbioru, przyjęcia, ewidencji oraz zużycia oleju napędowego.